



ภาคผนวก

สำนักหอสมุด

Voluntary Export Restriction (VERs)

(VERs) Voluntary Export Restriction คือการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ ซึ่งประเทศผู้ผลิตจะเป็นคนกำหนดจัดสรรโควตาการส่งออกเอง ซึ่งจะต่างจากการกำหนดโควตาแบบธรรมดา ซึ่งประเทศผู้นำเข้าจะเป็นคนจัดสรร Economic Rent ดังนั้น Economic Rent ก็จะตกอยู่กับคนจัดสรร ถ้าประเทศนำเข้าเป็นคนกำหนดจัดสรรโควตา Economic Rent นั้นก็จะอยู่กับประเทศนำเข้า แต่ถ้าประเทศส่งออกเป็นคนจัดสรรโควตา Economic Rent ก็จะไปอยู่กับประเทศผู้ส่งออก เพราะฉะนั้น ข้อที่แตกต่างจากโควตาธรรมดากับ VERs คือประเทศผู้ส่งออกจะได้ Rent คืนมา

VERs เกิดขึ้นมานานตั้งแต่ปี 1940 และมีการเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นสินค้าแรกๆ สาเหตุที่เกิด VERs เพราะประเทศที่พัฒนาซึ่งมีค่าแรงที่สูงแล้วกลัวสินค้าที่เป็น Labor Intensive จากประเทศกำลังพัฒนาเข้ามาในประเทศของตนเอง จะทำให้อุตสาหกรรมภายในประเทศที่พัฒนาแล้วได้รับความเสียหาย จึงพยายามบีบประเทศส่งออกให้จำกัดโควตาส่งออกของตน โดยการเอาเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มออกจากข้อตกลง GATT เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าในจำนวน สินค้าอุตสาหกรรมทุกชนิดจะอยู่ใน WTO ยกเว้นอุตสาหกรรมเสื้อผ้าและสิ่งทอ (สิ่งทอคือด้ายกับผ้า) โดยอาศัยมาตรา 19 ที่บอกว่า ถ้าเกิด Market Destruction (ตลาดพังทลาย) ในการเปิดตลาด ประเทศผู้นำเข้าสามารถมีมาตรการเพื่อหยุดการนำเข้าได้ อาจให้ผู้ส่งออกเป็นคนจำกัดการส่งออกเอง เมื่อเอาสินค้าใดออกจาก GATT แล้ว การกำหนด ภาษีนำเข้า (Import Tariff) สามารถเกิดขึ้นได้ตามใจชอบ เนื่องจากสินค้าที่อยู่ใน GATT จะมีการจำกัด ภาษีนำเข้า (Import Tariff) เมื่อเอาเสื้อผ้าและสิ่งทอออกจาก GATT แล้ว บีบให้ประเทศผู้ส่งออกต้องจำกัดการส่งออกของตนเอง หรือทำ VERs แต่ก็ยังมีข้อดีที่ว่า Economic Rent ก็ยังอยู่กับประเทศส่งออกเอง

สมมติว่ามีการแข่งขันในตลาดโลก มีผู้ซื้อผู้ขายจำนวนมาก Rent จะอยู่กับใครขึ้นอยู่กับวิธีการจัดสรรโควตาของแต่ละประเทศ ไทยใช้วิธีการส่งออกเสื้อผ้าโดยการแจก Economic Rent แบบอิสระ โดยการกำหนดให้ ผู้ส่งออกจะต้องมีประวัติ หมายความว่า ผู้ส่งออกใหม่ ๆ จะขาดทุน เพราะผู้ส่งออกเดิมจะเอา Quota Rent ไปหมด เพราะฉะนั้น โควตาในประเทศไทยจึงเป็นการให้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งไทยเคยจัดให้มีการประมูลโควตา แต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะมีผู้ส่งออกอ้างว่า การประมูลโควตาจะทำให้โควตามีปัญหาเกิดขึ้นหลายรูปแบบ แต่จะมีคนกลุ่มหนึ่งที่ได้รับ Rent ตลอด โดยคนใหม่เข้าไม่ได้เพราะไม่ได้ Rent

อุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่เคยมีการเปิดการค้าเสรีมาเป็นเวลานาน ประมาณ 40 ปี โดยเกิดจากการถูกประเทศที่พัฒนาแล้ว บีบเอาอุตสาหกรรมนี้ออกจาก GATT หรือ ออกจาก WTO นั้นเองและหันมาจัดตั้งสมาคมขึ้นมาในภาคอุตสาหกรรมแทน โดยอุตสาหกรรมสิ่งทอมีการจัดตั้งสมาคม MFA (Multi Fiber Arrangement) ขึ้น ซึ่งจะเป็นสมาคมที่จะคอยควบคุมการค้าสิ่งทอในประเทศสมาชิก โดยสมาคมนี้อยู่ภายใต้การรับรู้ของ GATT หรือ WTO และถ้าประเทศใดไม่ได้เป็นสมาชิก MFA ก็จะถูกเก็บภาษีนำเข้ามาก จนประเทศนั้นไม่สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอได้ เช่น สหรัฐอเมริกาตั้งภาษีการนำเข้าสิ่งทอแก่ประเทศที่ไม่เป็นสมาชิกในอัตราเท่าไรก็ได้ เพราะไม่มีข้อบังคับมากำหนด ทำให้ประเทศผู้ส่งออกทั้งหลายจำต้องเข้าเป็นสมาชิกของ MFA จนถึงในปี 1994 ได้มีการยุบ MFA ลงจากการเจรจารอบอุรุกวัย แต่การกำหนดโควตาก็ยังคงมีต่อไป ซึ่งเป็นยุคการเปลี่ยนเป็น Liberalization ของสินค้าสิ่งทอ เพราะฉะนั้น Liberalization Process จึงใช้เวลา 10 ปี (1994 – 2004) ที่อุตสาหกรรมสิ่งทอจะเป็นการค้าเสรีเป็นครั้งแรกในมกราคม ปี 2005 การยกเลิก MFA มาจากการเจรจารอบอุรุกวัย โดยประเทศพัฒนาแล้วขอให้ประเทศกำลังพัฒนาเปิดเสรีภาคบริการ แล้วจะยกเลิก MFA ให้ในข้อตกลง GATT โดยใช้ Transition Period เป็นเวลา 10 ปี โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ใช้เวลา 3 ปี ขั้นตอนที่ 2 ใช้เวลา 4 ปี และ ขั้นตอนที่ 3 ใช้เวลา 3 ปี โดยทั้งหมดเป็นระยะเวลาที่ประเทศพัฒนาแล้วเป็นตัวกำหนด โดยแต่ละขั้นตอนจะกำหนดจำนวนสินค้าที่จะเปิดเสรี ซึ่งจะนำเข้าใน GATT สินค้าที่เข้า GATT แล้ว จะไม่ถูกเอาออกทำให้สินค้าชนิดนั้นเป็น Free Trade

ประเทศสมาชิกใน MFA จะแบ่งออกเป็น 2 พวก คือ

1. Importing Countries ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย สวิตเซอร์แลนด์ และญี่ปุ่น

2. Exporting Countries ได้แก่ ประเทศในแถบเอเชีย และ ในแถบอเมริกาใต้

การเริ่มเข้ามาของประเทศต่าง ๆ ในการจะขอเป็นสมาชิก MFA ในจำนวนมาก ในช่วงตั้งแต่ปี 1974 นั้น ซึ่งการที่ประเทศต่าง ๆ ต้องการเป็นสมาชิก MFA เพราะว่าประเทศที่เป็นประเทศที่ส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหลัก ถูกจำกัดการส่งออก ทำให้ส่วนแบ่งตลาดยังมีหลงเหลืออยู่ ซึ่ง ทำให้ประเทศที่ส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรายย่อยต่างวิ่งเข้ามาเพื่อเอาส่วนแบ่งตลาดที่เหลือนั้น โดยประเทศไทย เริ่มส่งออกสิ่งทอตั้งแต่ ในปี 1972 และเข้าเป็นสมาชิก MFA ในปี 1974 ซึ่งไทยเข้ามาในช่วงแรก ๆ ได้รับประโยชน์จาก Economic Quota เพราะมันไปหยุดเกาหลี ได้วัน ญี่ปุ่นทำให้มีการส่งออกได้ไม่เต็มที่ ทำให้เหลือโควตามาให้ไทย ดังนั้นการที่เกิดโควตา ย่อมมีผลทำให้ประเทศใดที่ไม่ Competitive ก็จะมา เพราะมี Economic Rent

เหลือให้เข้ามาหากำไรจากมันได้ ดังนั้นเมื่อเปลี่ยนแปลงโควตาของประเทศอื่น และเอา Rent มาหนุนก็จะทำให้ประเทศที่ไม่ Competitive สามารถมีการส่งออกได้ เรียกว่าเป็น Political Economy ซึ่งวิธีนี้จะไปจำกัดผู้ส่งออกรายใหญ่ เช่น จีน ไต้หวัน ญี่ปุ่น และเกาหลี ให้ส่งออกน้อยลง ทำให้เหลือส่วนแบ่งตลาดมาให้ผู้ส่งออกรายย่อย เพราะฉะนั้น สิ่งทอในไทยในยุคแรก บริษัทต่าง ๆ ก็จะเป็นของญี่ปุ่น เพราะเมื่อญี่ปุ่นถูกจำกัดการส่งออก ญี่ปุ่นก็หันมาลงทุนในประเทศต่าง ๆ ที่ได้โควตา เพราะฉะนั้น การมี VERs จะทำให้มีการลงทุนข้ามชาติเกิดขึ้นด้วย

ในเรื่องสิ่งทอนั้น การใช้ Voluntary Export Restrictions (VERs) เป็นสิ่งที่ประเทศพัฒนาแล้วทำขึ้นมา เพื่อกีดกันทางการค้าของสิ่งทอและเสื้อผ้าในโลก ซึ่งจะมี 2 พวก คือ ประเทศที่ผลิตกับประเทศที่นำเข้า ข้อดีของ VERs นั้นก็คือ Economic Rent จะอยู่กับประเทศผู้ส่งออก เพราะประเทศผู้ส่งออกจะเป็นคนจัดสรรโควตาเอง แต่ในความเป็นจริง สิ่งทอไม่ได้มีการแข่งขันแบบเสรีเพราะมีผู้ซื้อน้อยกว่าผู้ขาย เพราะฉะนั้น Economic Rent จะมีบางส่วนถูกดึงกลับไปในประเทศที่นำเข้า เนื่องจากมีอำนาจเหนือตลาดมากกว่าประเทศผู้ส่งออก และ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการดูแลการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนั้นทั้งหมดมีทั้ง Long - term Agreement, Short - term Agreement และ Multi - Fiber Arrangement ซึ่งการออกกฎเกณฑ์แต่ละตัวจะอยู่ในการเห็นชอบของ GATT หรือ WTO เพราะฉะนั้น สิ่งทอจึงไม่เคยมีการค้าเสรีมาเลยในช่วง 40 - 50 ปี ที่ผ่านมา แต่ในวันที่ 1 มกราคม 2005 ซึ่งผลของการเจรจา GATT รอบอุรุกวัย จะทำให้มีการเปิดการค้าเสรีสิ่งทอเป็นครั้งแรกในรอบ 50 ปีที่ผ่านมา ซึ่งประเทศต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตาม แต่อย่างไรก็ตาม กฎเกณฑ์ใน WTO จะมีผลของเรื่อง Safeguard คือ ถ้ามีการเปิดตลาดแล้วนำมาสู่การทะลักของสินค้านำเข้าจากประเทศอื่นมาก ๆ และมีผลกระทบต่อตลาดภายในประเทศ ประเทศนำเข้าสามารถหยุดการนำเข้าได้ทันที ดังนั้นแม้มีการเปิดเสรีสิ่งทอแล้วก็ตาม สมมติประเทศ จีนมีการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในสหรัฐอเมริกาประสบปัญหา ก็อาจจะทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะใช้ Safeguard Measure เพื่อหยุดการนำเข้าจากจีนเป็นเวลา 3 ปีก็ได้ ซึ่งเป็นผลให้จีนต้องควบคุมการส่งออกของตนเองโดยไม่ต้องมีการทำ VERs กันก็ได้ จะเห็นได้ว่าการที่เกิดกรณีเช่นนี้มันเป็นการเอาเปรียบ ของประเทศพัฒนาแล้วเอาเปรียบประเทศกำลังพัฒนา

ในปัจจุบันจากการจัดอันดับประเทศผู้ส่งออกในปี พ.ศ. 2546 ประเทศผู้ส่งออกสิ่งทอรายใหญ่ของโลก ได้แก่ จีน อิตาลี ฝรั่งเศส ส่วนประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 13 ของโลก โดยมี Market Share ประมาณ 1.3 % ในตลาดโลก ดังนั้นเมื่อมีการเปิดเสรีสิ่งทอ การค้าสิ่งทอในตลาดโลกจะเปลี่ยนไปจากเดิม โดยปัจจุบันเป็นการค้าแบบ Out-Sourcing เช่น การเอาผ้ามาจาก

ประเทศเกาหลีแล้วให้โรงงานในประเทศไทยตัดเย็บ โรงงานในประเทศไทยส่งด้ายไปให้โรงงานในประเทศจีนทอดผ้าส่งออกมาภายใต้โควตาของประเทศจีน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะค่อย ๆ หดไป ในอนาคตอุตสาหกรรมสิ่งทอจะ Integrate มากขึ้น คือ เมื่อคนต่างชาติบินมาในประเทศไทยก็จะสั่งซื้อกลับไปเลยทั้งหมด จะไม่ทำการหาจากแหล่งอื่นในโลก เพราะฉะนั้น การค้าสิ่งทอก็จะเปลี่ยนรูปแบบไป โดยมี FTA เข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญมากขึ้น เพราะว่าการค้าสิ่งทอนอกจากจะมีโควตาแล้ว ยังมี Tariff ด้วย ดังนั้นการที่ตัดโควตาออกจากรูปแบบการค้าสิ่งทอย่อมทำให้การกีดกันการค้าด้วยระบบภาษีกลับมามีบทบาทเพิ่มสูงขึ้น การที่ไทยทำ FTA กับสหรัฐอเมริกา หรือกับสหภาพยุโรป จะทำให้ไทยได้เปรียบในเรื่องภาษีนำเข้า โดยสินค้าของไทยจะเสียภาษีนำเข้าน้อยกว่าประเทศคู่แข่ง เพราะฉะนั้น FTA จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในด้านการค้า เช่น ไทยทำ FTA กับสหรัฐอเมริกา เสียภาษีนำเข้า 0% ขณะที่จีนส่งสินค้าไปสหรัฐอเมริกา เสียภาษี 15% จะทำให้ไทยได้เปรียบจีน 15% ในภาษีนำเข้าของสหรัฐอเมริกา แต่ถ้าประเทศอื่นมี FTA กับสหรัฐอเมริกา แต่ไทยไม่มี ก็จะทำให้ไทยเสียเปรียบได้เช่นกัน เพราะฉะนั้น FTA จึงเปรียบเหมือนดาบสองคม บทบาทของ FTA จะเป็นสิ่งสำคัญของการค้าสิ่งทอของโลกในอนาคต เมื่อมีการเปิดเสรีสิ่งทอ ประเทศที่ผลิตก็จะผลิตทุกอย่างตั้งแต่ต้นจนจบ คนซื้อก็ไม่ต้องหาซื้อสินค้าในหลาย ๆ ประเทศ อาจจะมีแค่เอาแบบ design มาให้ และประเทศต่าง ๆ ก็ประกวดราคากันเองว่าประเทศใดให้ราคาต่ำกว่าก็จะได้แบบไปทำ

ดังนั้นหลังจากมีการเปิดเสรีสิ่งทอแล้วการค้าสิ่งทอในโลกคงต้องมีการพึ่งการทำ FTA ในลักษณะทวีภาคีมากขึ้น หรือ พึ่งในรูปแบบเขตการค้าเสรีมากขึ้น ซึ่งจะอยู่ในรูปของทฤษฎีของ Heckscher-ohlin (HOS) Theorem โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการพยากรณ์ทิศทางการค้า ดังนี้คือ ประเทศหนึ่ง ๆ จะผลิตและส่งออกสินค้าที่การผลิตต้องการความเข้มข้นในปัจจุบันที่ประเทศมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์และมีราคาถูกกว่าโดยเปรียบเทียบ แล้วนำเข้าสินค้าที่การผลิตต้องการความเข้มข้นในปัจจุบันที่ประเทศค่อนข้างขาดแคลนและมีราคาแพง ซึ่งสาเหตุสำคัญพื้นฐานที่ทำให้เกิดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและนำไปสู่การค้าระหว่างประเทศ คือ ความแตกต่างใน ความอุดมสมบูรณ์ในปัจจุบัน (Factor abundance หรือ Factor endowment) ที่แต่ละประเทศมีอยู่

จากทฤษฎีข้างต้นทำให้มีแนวความคิดที่ว่าถ้ามีการกีดกันทางการค้าโดยการใช้ภาษีหรือมิใช่ภาษีก็ตามย่อมทำให้เกิดความผิดพลาดในการจัดสรรทรัพยากรในการผลิตเกิดขึ้น ทำให้มีการนำทรัพยากรไปใช้ในการผลิตที่ประเทศไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเกิดมากขึ้นและทำให้ไปแย่งชิงทรัพยากรที่ควรจะต้องนำไปผลิตสินค้าที่มีความได้เปรียบเทียบ ทำให้เกิดความ

ไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตเกิดขึ้นจึงมีแนวความคิดที่จะทำให้เกิดเขตการค้าเสรีโดยมีการเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำหรือไม่มีเลย หรือ คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการค้าและเขตการค้าเสรี

ความหมายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจการค้า กันนาร์ มีดัล, (Gunnar, Myrdal) ได้ให้ความหมายของการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจว่าเป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตั้งแต่สองประเทศขึ้นไป ดำเนินการยกเลิกวิธีการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ทางด้านการค้า และการชำระเงินระหว่างประเทศ การเลือกปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นข้อจำกัดการค้าและการเงินระหว่างประเทศ เป็นสาเหตุให้เกิดความกระทบต่อภาวะการค้าและการเงินระหว่างประเทศ สาเหตุของการเลือกปฏิบัติทางการค้านั้น อยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างของปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ ทำให้ประเทศต่างมีนโยบายทางการค้าและการเงินระหว่างประเทศที่แตกต่างกันไป เช่นการเก็บภาษีสินค้าเข้า และสินค้าออก การจำกัดปริมาณการนำเข้า และการส่งออก การเก็บภาษีโคกภัณฑภายในประเทศ นโยบายเหล่านี้มีอิทธิพลต่อสินค้าที่ค้าขายกันนอกเหนือจากราคาสินค้าและรายได้ของผู้ซื้อในแต่ละประเทศ

การดำเนินการในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะเป็นไปด้วยดีถ้าประเทศเหล่านั้นต่างมีโอกาสเท่าเทียมกันทางการค้า กล่าวคือ ไม่มีประเทศใดได้เปรียบหรือเสียเปรียบจากการค้าขายระหว่างประเทศไปทุกอย่าง ในความเป็นจริงแล้วประเทศต่าง ๆ มีเอกราชและมีอาณาเขตเป็นของตนเองที่แน่นอน ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการขาดเอกภาพในการดำเนินการกิจกรรมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ถ้าประเทศใดคิดว่าประเทศของตนเสียประโยชน์มากกว่าการได้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแล้ว ก็จะทำให้เกิดการขัดแย้งกันไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างกัน

รูปแบบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

(1) เขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ได้แก่ รูปแบบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ทำการยกเลิกข้อจำกัด การค้าทางด้านปริมาณ (Quantitative restriction) และภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิก

(2) สหภาพศุลกากร (Custom Union) เป็นรูปแบบของเขตการค้าเสรีที่ทำการพิจารณาปรับปรุงการเก็บภาษีศุลกากรให้มีลักษณะเหมือน ๆ กันในระหว่างบรรดาประเทศสมาชิกของกลุ่มเพื่อทำการเลือกปฏิบัติแก่ประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก

(3) ตลาดร่วม (Common Market) ได้แก่ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่อยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งสหภาพศุลกากร และมีข้อตกลงให้ทำการยกเลิกข้อจำกัดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม

(4) สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union) ได้แก่ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีการพิจารณาถึงการดำเนินนโยบายทางด้านสังคม ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม

(5) สหภาพเหนือชาติ (Supranational Union) ได้แก่ รูปแบบที่มีการรวมกันเป็นสหภาพทางเศรษฐกิจ สหภาพทางเศรษฐกิจในระดับสูงที่สุดซึ่งประกอบด้วยหลายชาติรวมกัน ในชาติใหญ่ซึ่งมีอาณาเขตที่กว้างใหญ่ไพศาล โดยที่รัฐบาลของแต่ละชาติ ต่างยินยอมสละอำนาจอธิปไตยของตน เพื่อให้ส่วนรวมสามารถตัดสินใจกำหนดนโยบายร่วมกันได้

จากลักษณะการแบ่งแยกการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ จะมีรูปแบบที่คล้ายกันอยู่ คือ มีลักษณะเป็นการตัดสินใจในแง่เศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Single political decision making) การร่วมมือทางการค้าภายในกลุ่มเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่าเป็นการค้าภายใต้การจัดการด้วยสิทธิพิเศษ (Preferential trading arrangements)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เป็นการใช้ความพยายามที่จะเพิ่มผลผลิตในสินค้าของบรรดาประเทศสมาชิกโดยใช้การค้าระหว่างประเทศ และการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตที่เป็นไปอย่างเสรีเป็นเครื่องมือ ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จึงมีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เหมือนกัน

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อให้สิทธิพิเศษทางการค้าเฉพาะแก่ประเทศสมาชิกโดยการลดหรือยกเลิกการเก็บภาษีศุลกากรระหว่างกัน แต่ยังคงมีการเก็บภาษีศุลกากรกับประเทศที่มีไม่สมาชิกจะทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจต่อประเทศที่เข้าเป็นสมาชิกได้ใน 2 ลักษณะคือ

1. การสร้างปริมาณการค้า (Trade creation) จะเกิดขึ้นเมื่อการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งในประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งของกลุ่มถูกทดแทนด้วยสินค้าชนิดเดียวกันที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าจากประเทศที่เป็นสมาชิกอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งมีผลให้สวัสดิการของประเทศสมาชิกสูงขึ้น ทั้งนี้ เพราะการรวมกลุ่มมีผลให้เกิดการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษที่สอดคล้องกับหลักความได้เปรียบได้เปรียบเทียบ

2. การเบี่ยงเบนทิศทางการค้า (Trade diversion) จะเกิดขึ้นเมื่อประเทศสมาชิกประเทศหนึ่งนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอีกประเทศหนึ่งที่มีต้นทุนการผลิตสูงแทนการนำเข้าซึ่งเดิมเคยนำเข้าจากประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกที่มีต้นทุนต่ำกว่า ทั้งนี้ เป็นเพราะการเลือกปฏิบัติ

ในการเก็บภาษีศุลกากรโดยให้สิทธิพิเศษไม่ต้องเสียภาษี แก่สินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิก ในขณะที่สินค้าชนิดเดียวกันที่นำเข้าจากประเทศที่มีใช่สมาชิกจะถูกเก็บภาษี การเบี่ยงเบนทิศทางการค้าจะมีผลให้สวัสดิการลดลง เพราะการผลิตที่มีประสิทธิภาพของประเทศที่มีใช่สมาชิกจะถูกทดแทนด้วยการผลิตที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าของประเทศที่อยู่ในกลุ่มการค้า ดังนั้น การเบี่ยงเบนทางการค้ามีผลทำให้การจัดสรรทรัพยากรในระหว่างประเทศไม่มีประสิทธิภาพ และทำให้การผลิตเกิดขึ้นในแหล่งที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ผลกระทบในเชิงพลวัตที่สำคัญจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ คือ การแข่งขันที่สูงขึ้นระหว่างผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในแต่ละประเทศสมาชิก โครงสร้างตลาดของสินค้าเหล่านี้จะเปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าบางชนิดที่มีโครงสร้างตลาดแบบกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดหรือตลาดแบบผู้ผลิตน้อยราย เมื่อมีการยกเลิกกำแพงภาษีหรือข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกผู้ผลิตเดิมที่สามารถอยู่รอดได้ เพราะมาตรการกีดกันทางการค้าคุ้มครองอยู่ ถึงแม้จะมีการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ จะไม่สามารถอยู่ได้อีกต่อไป ต่างจะต้องพยายามปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของตนให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันในประเทศสมาชิกอื่น ๆ นอกจากนี้ การแข่งขันที่สูงขึ้นนี้มักมีผลนำไปสู่การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งจะมีผลในการลดต้นทุนการผลิตอันจะเป็นประโยชน์กับผู้บริโภคในที่สุด นอกจากนี้ ยังเกิดผลกระทบที่เกิดจากขนาดตลาดขยายตัวกว้างขึ้น ผู้ผลิตสินค้าแต่ละชนิดจะพบว่า เดิมตลาดสินค้าของตนมักจำกัดอยู่แต่เพียงผู้บริโภคภายในประเทศการส่งออกทำได้ไม่สะดวกนักเพราะมาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ แต่เมื่อมีการยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกออกไป ผู้ผลิตจะสามารถขยายสินค้าของตนได้ในตลาดของประเทศสมาชิกทุกประเทศ และเมื่อตลาดใหญ่ขึ้น ผู้ผลิตจะสามารถขยายขนาดการผลิตของตนให้ใหญ่ขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตได้รับประโยชน์จากการประหยัดเมื่อขนาดการผลิตใหญ่ขึ้น (Economies of scale)

ผลกระทบอีกประการหนึ่งจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจคือ การเกิดประโยชน์ในแง่ของแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนมากขึ้น เพราะผู้ลงทุนมองเห็นโอกาสจากการที่ตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ ยังสามารถดึงดูดนักลงทุนจากประเทศนอกกลุ่มให้เข้ามาลงทุนในประเทศในกลุ่มได้มากขึ้นด้วย เนื่องจากสามารถหลีกเลี่ยงกำแพงภาษีที่กลุ่มมีต่อสินค้าของประเทศนอกกลุ่ม

ตารางภาคผนวกที่ 1

แสดงราคาของวัตถุดิบในการเป็นแหล่งพลังงานที่ใช้ในการให้พลังงานใน
โรงงานฟอกย้อมพิมพ์และตกแต่งสำเร็จภายในปี พ.ศ.2548

| แหล่งพลังงาน | ราคา | |
|--------------|--------|--------------|
| น้ำมันเตา | 7.57 | บาท/ลิตร |
| ก๊าซธรรมชาติ | 8.5 | บาท/กิโลกรัม |
| ลิตไนต์ | 0.5697 | บาท/กิโลกรัม |
| แกลบ | 0.3 | บาท/กิโลกรัม |
| กะลาปาล์ม | 0.268 | บาท/กิโลกรัม |
| เศษไม้ | 0.25 | บาท/กิโลกรัม |

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

ชำนาญ หอสมุด

ตารางภาคผนวกที่ 2

ตารางแปลงหน่วยพลังงาน

| Conversion Factors | | |
|------------------------------|----------------------|---------------|
| TYPE OF ENERGY AND FUEL | UNIT | toe/ 106 unit |
| COMMERCIAL ENERGY | | |
| 1. Crude Oil | litre | 860 |
| 2. Condensate | litre | 782.72 |
| 3. Natural Gas | scf. | 24.18 |
| 4. Petroleum Products | | |
| 4.1 LPG | litre | 630.14 |
| 4.2 Gasoline | litre | 745.07 |
| 4.3 Kerosene | litre | 817.4 |
| 4.4 Aviation Fuel | litre | 817.4 |
| 4.5 Diesel | litre | 861.98 |
| 4.6 Fuel Oil | litre | 941.24 |
| 4.7 Bitumen | litre | 974.93 |
| 5. Electricity | kwh | 85.21 |
| 6. Coal (Import) | kg. | 624.19 |
| 7. Coke | kg. | 653.92 |
| 8. Anthracite | kg. | 743.09 |
| 9. Lignite | kg. | 247.7 |
| RENEWABLE ENERGY | | |
| 1. Fuel Wood | kg. | 378.48 |
| 2. Charcoal | kg. | 683.64 |
| 3. Paddy Husk | kg. | 340.83 |
| 4. Bagasse | kg. | 178.34 |
| 5. Garbage | kg. | 114.93 |
| 6. Saw Dust | kg. | 257.6 |
| 7. Agricultural Waste | kg. | 300.21 |
| General | | |
| 1 kcal = | 4186 | Joules |
| | 3.968 | Btu |
| 1 toe = | 10.093 | Gcal |
| | 42.244 | GJ |
| | 40.047×10^6 | Btu |
| 1 barrel = | 158.99 | Litres |

ที่มา : Thailand statistics yearbook 2004, EGAT